
Landsverordening houdende bepalingen betreffende de toekenning van wachtgeld aan bepaalde personen die uit de dienst van het land of enig ander binnen de Nederlandse Antillen gevestigd openbaar lichaam ontslagen zijn, en tot wijziging van de Landsverordening Materieel Ambtenarenrecht (P.B. 1964, no. 159) en de Werkliedenverordening 1944 (P.B. 1978, no. 376) (Wachtgeldregeling overheidsdienaren).

MEMORIE VAN TOELICHTING

N° 3

Algemene beschouwingen

Artikel 94 van de Landsverordening Materieel Ambtenarenrecht (LMA) voorziet in de mogelijkheid dat aan ambtenaren eervol ontslag wordt verleend ingeval als gevolg van een of andere vorm van reorganisatie de overheid van hun diensten niet langer gebruik wenst te maken. Het eerste lid van dat artikel noemt meer in het bijzonder als gronden voor zulk een - uiteraard eervol - ontslag:

- opheffing van de betrekking;
- verandering in de inrichting van de dienst of het bedrijf;
- verandering in de inrichting van twee of meer diensten en/of bedrijven (bij voorbeeld in het geval van samenvoeging daarvan);
- verminderde behoefte aan arbeidskrachten.

Afgezien van de voor elke overheid zich bij tijd en wijle aandienende noodzaak tot interne reorganisatie en efficiëntere opzet van diensten en bedrijven, bestaat er in de Antilliaanse situatie een bijzondere drijfveer tot

hervormingen van het overheidsapparaat, en wel de op de Eilandenregeling Nederlandse Antillen gebaseerde en in de loop der tijden versterkt naar voren getreden tendenz tot decentralisering. Hoewel bij de overdracht van bestuurlijke bevoegdheden van het land aan de eilandgebieden in het algemeen getracht wordt het personeel van de bij de overdracht betrokken diensten in zijn geheel in eilandsdienst te doen overgaan, zodat geen arbeidsplaatsen verloren gaan, is het bepaaldelijk niet ondenkbaar dat optredende overlappingsen en dubbelfuncties in bepaalde omstandigheden afvloeiing van sommige personeelsleden wenselijk maken.

In de jongste tijd heeft zich nog een zeer dringende noodzaak tot reorganisatie en afslanking van het overheidsapparaat gedemonstreerd. Deze noodzaak is gelegen in de zorgwekkende toestand van 's lands economie en in het bijzonder van de overheidsfinanciën. Reeds voorgaande regeringen waren tot het inzicht gekomen dat een drastische verlaging van de publieke uitgaven en als belangrijk onderdeel daarvan een bezuiniging op de personeelskosten vereist was, en in het regeerakkoord van de partijen die in de huidige regering samenwerken is het voornemen om in de personele sfeer de uitgaven te verlagen door o.a. een planmatige vermindering van het personeelsbestand uitdrukkelijk vastgelegd.

Het spreekt vanzelf dat de Regering zal trachten de verminderde getalssterkte van het overheidsapparaat vooral te realiseren door maatregelen als een benoemingsstop, vervroegde pensionering van oudere personeelsleden met veel dienstjaren - tot deze beide maatregelen heeft de Regering, zoals bekend, reeds besloten -, en het aantrekkelijk maken van vrijwillige uitdiensttreding, en voorts door natuurlijke afvloeiing. Als een ultimum remedium dient echter ongetwijfeld ook de mogelijkheid van gedwongen ontslagen aan de Regering ter beschikking te staan.

Het mag als een feit van algemene bekendheid worden beschouwd dat de overheid in het verleden uiterst zelden tot ontslag als gevolg van reorganisatie is overgegaan. Een van de

belangrijkste redenen - naast een sociaal te billijken beleid om zo weinig mogelijk werkgelegenheid te vernietigen - is het feit dat voor het overheidspersoneel geen regeling ter compensatie van de financiële gevolgen van onvrijwillig, niet door eigen schuld veroorzaakt ontslag bestaat, die de toets van de moderne kritiek kan doorstaan. Een dergelijke regeling behoort te voorzien in een wachtgeld, zoals dan ook door artikel 99 van de LMA uitdrukkelijk wordt voorgeschreven. Het West-Indisch Wachtgeldbesluit 1925, een bij Koninklijk besluit van de 8ste januari van dat jaar vastgestelde algemene maatregel van bestuur, beantwoordt inderdaad echter geenszins meer aan de maatschappelijke eisen die aan een wachtgeldregeling heden ten dage kunnen en moeten worden gesteld en evenmin aan de gecompliceerde opbouw van het huidige Antilliaanse bestel.

Enige bezwaren die tegen de oude wachtgeldregeling kunnen worden ingebracht zijn de volgende.

In artikel 2, eerste lid van het besluit wordt als uitgangspunt genomen de laatst genoten bezoldiging, en die bezoldiging wordt in het zesde lid van hetzelfde artikel gedefinieerd als het bedrag van de pensioengrondslag. Op die pensioengrondslag wordt ingevolge de Duurtetoelageregeling wachtgelders 1950 - vastgesteld bij beschikking van de Gouverneur en opgenomen in P.B. 1950, no.42 - een tijdelijke (!) duurtetoelageregeling verleend. Voor de bepaling van die duurtetoelageregeling wordt vervolgens ingevolge de tweede alinea van laatstbedoelde regeling aansluiting gezocht bij de Duurtetoelageregeling gepensioneerden 1943 (P.B. no.77), die voor het laatst bij landsbesluit houdende algemene maatregelen van 10 augustus 1977 (P.B. no.224) gewijzigd is. Terwijl reeds sedert het Bezoldigingslandsbesluit 1968 (P.B. no.175) in de bezoldigingen de duurtetoelageregeling geïncorporeerd is, wordt dus voor de bepaling van het wachtgeld - dat van de volle bezoldiging afgeleid behoort te zijn - nog steeds het oude en terecht misprezen systeem gehandhaafd. Bovendien blijven ingevolge het Wachtgeldbesluit 1925 enige vaste toelagen, zoals de kostwinnerstoelage, de compensatietoelage A.O.V. en A.W.W. en, niet te vergeten,

de vakantie-uitkering buiten beschouwing, die naar de mening van de Regering een integrerend bestanddeel van de volle bezoldiging behoren uit te maken.

In de tweede plaats, en van bijzonder gewicht, is het feit dat het Wachtgeldbesluit 1925 de ontslagene met onmiddellijke ingang tot de helft van zijn - "kale" - bezoldiging terugbrengt. Op dat gehalveerde inkomen wordt hij vervolgens gedurende de - op zichzelf beschouwd niet onredelijke - wachtgeldperiode van maximaal 4 jaren stationair gehouden. Het is de overtuiging van de Regering dat deze regeling onrechtvaardig en sociaal onwenselijk is, en daarom vervangen dient te worden door een op het volle inkomen aanvangende en dan geleidelijk degressief verlopende regeling.

Voorts behoeven de bepalingen van het Wachtgeldbesluit 1925 omtrent de berekening van de diensttijd en de definitie van pensioen een grotere verfijning, terwijl de wijze van aanvraag van een wachtgeld, de beoordelingscriteria bij de toekenning, vermindering of intrekking ervan, de verplichtingen van de wachtgelder en zijn aanspraken op kindertoelage en tegemoetkoming in de kosten van verpleging of geneeskundige behandeling niet of nauwelijks in dat oude besluit geregeld zijn.

Het besluit kent als bevoegd gezag alleen de Gouverneur. Het is duidelijk dat thans de eilandelijke bestuurscolleges aan diens zijde behoren te worden gesteld.

Bijzondere aandacht is besteed aan de definiëring van de categorieën van overheidsdienaren waarop de wachtgeldregeling van toepassing is. Allereerst is afzonderlijk genoemd de procureur-generaal, aangezien deze ingevolge artikel 2, eerste lid, letter d van de LMA niet tot de in die landsverordening bedoelde ambtenaren wordt gerekend, maar nochtans wel in zoverre tot de ambtenaren kan worden gerekend, dat hij niet tot de voor het leven benoemde landsdienaren behoort en hiërarchisch ondergeschikt is aan een minister.

Nu is het weliswaar ondenkbaar dat aan de procureur-generaal ontslag zou kunnen worden verleend op een van de gronden, genoemd in artikel 94, eerste lid LMA. Daar staat tegenover,

dat een ontslag op grond van ongeschiktheid voor het ambt anders dan uit hoofde van ziekte of gebreken, welk ontslag ingevolge artikel 63, eerste lid van de Samenwerkingsregeling ook aan de procureur-generaal kan worden verleend, juist in diens geval van een ander karakter kan zijn of een andere achtergrond kan hebben dan wanneer zulk ontslag aan onverschillig welke ambtenaar ingevolge artikel 98, eerste lid, letter f van de LMA ten deel valt. Ten aanzien van de procureur-generaal immers is die ontslaggrond van ongeschiktheid bij uitstek het middel om - gelijk het in de toelichting bij artikel 63 van de Samenwerkingsregeling wordt uitgedrukt - te voorzien in een oplossing voor het geval van een ernstig en blijvend meningsverschil met betrekking tot het opsporings- en vervolgingsbeleid tussen deze functionaris en de Regering.

Het voorgaande heeft de Regering doen besluiten om de wachtgeldregeling voor een dergelijk geval op de procureur-generaal van toepassing te doen zijn.

In de tweede plaats dient gewezen te worden op de opname van de werklieden in de definitie van overheidsdienaren. Tot nog toe kent de Werkliedenverordening 1944 geen ontslaggronden die met die van artikel 94 LMA overeenkomen. De Regering meent evenwel dat deze zeer zeker daarin verdienen te worden opgenomen, en dat dan vervolgens de wachtgeldregeling op werklieden die op zulke gronden zijn ontslagen dient te worden toegepast. Het laatste geschiedt bij de definitiebepaling, het eerste bij de slotbepaling opgenomen in artikel 43, onderdeel VII.

Voorgesteld wordt verder om de wachtgeldregeling ook toepasselijk te verklaren op werknemers van een der overheden, met wie een arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht bestaat, en dan ook op het personeel van de Universiteit van de Nederlandse Antillen en van de bijzondere scholen (voor zover dit conform de voor subsidiëring van het bijzonder onderwijs geldende normen is aangesteld). Daarbij dienen naar de mening van de Regering echter alleen die arbeidsovereenkomsten in aanmerking te worden genomen, die voor onbepaalde tijd zijn aangegaan of, hoewel voor bepaalde tijd aangegaan, na het verstrijken

van de overeengekomen termijn stilzwijgend zijn voortgezet (dit is het geval bedoeld in artikel 1615f B.W.N.A.). De Regering is namelijk van oordeel dat de werknemers die in zulke omstandigheid verkeren voldoende overeenkomst met ambtenaren in vaste dienst vertonen om de toepasselijkheid van de wachtgeldregeling op hen te rechtvaardigen.

Voor wat betreft het voorstel om werknemers van de U.N.A. bij de wachtgeldregeling te betrekken moge herinnerd worden aan artikel 18, tweede volzin van de Landsverordening Universiteit Nederlandse Antillen (P.B. 1985, no.43), waarin bepaald is dat op deze werknemers de voor landsdienaren geldende regelingen geheel of gedeeltelijk van toepassing kunnen worden verklaard. Het komt de Regering juist voor aan deze bepaling - die in het algemeen natuurlijk voor de contractsluitende partijen geschreven is - met betrekking tot de wachtgeldregeling in wettelijke vorm gestalte te geven. Ten aanzien van de verplichte leerkrachten van bijzondere scholen geldt in verband met het bepaalde in artikel 43, tweede lid van de Landsverordening basisonderwijs (P.B. 1979, no. 28) en in artikel 49, tweede lid van de Landsverordening voortgezet onderwijs (P.B. 1979, no. 29) mutatis mutandis dezelfde overweging.

Doel van de ontworpen landsverordening is, aan overheidsdienaren die buiten hun schuld, door reorganisatie van de dienst waarbij zij werkzaam zijn, ontslagen worden, gedurende enige tijd, ter gehele of gedeeltelijke overbrugging van het inkomensvacuüm dat tussen hun ontslag en het verkrijgen van een nieuwe en voldoende bron van inkomsten anders zou kunnen ontstaan, een inkomen te verschaffen. Dit inkomen wordt, als genoten in afwachting van die nieuwe inkomsten, "wachtgeld" genoemd. De duur ervan is gerelateerd aan de lengte van de tijd die de betrokkene in enige overheids- of daarmee gelijk te stellen dienst heeft doorgebracht, tot maximaal vier jaren, te bereiken bij twaalf dienstjaren; de hoogte van het bedrag ervan is gerelateerd aan het laatstelijk in de dienst genoten inkomen. Deze algemene opzet is ook reeds in het Wachtgeldbesluit 1925 aanwezig; voor wat betreft de berekening van de

duur van de wachtgeld-periode wordt zelfs voorgesteld de in artikel 2, eerste lid van dat besluit neergelegde bepaling zonder meer over te nemen.

Anderzijds zijn ook grote verschillen met het besluit van 1925 aan te wijzen. Reeds eerder is erop gewezen dat in plaats van de onmiddellijke halvering van het inkomen in het onderhavige ontwerp een aflopende regeling is neergelegd; deze vangt bij 100% aan en eindigt - althans indien de totale wachtgeld-periode wordt doorlopen - bij 70%. Zulks dan behoudens korting wegens van elders genoten inkomsten; doch op die grond wordt ook ingevolge het West-Indisch Wachtgeldbesluit 1925 korting toegepast.

Voorts zijn in het onderhavige ontwerp bepalingen opgenomen omtrent de aanvraag van een wachtgeld, de verplichtingen tot het verschaffen van inlichtingen, de verjaring van de aanspraak op wachtgeld, de kindertoelage en de tegemoetkoming in de kosten van geneeskundige behandeling en/of verpleging, en de eenmalige uitkering aan de nabestaanden van een overleden wachtgelder, die, zoals de Regering reeds eerder opgemerkt heeft, in het besluit van 1925 ontbreken. Van belang is voorts dat de verplichting van de wachtgeld-genierter tot het zoeken c.q. aanvaarden van andere werkzaamheden waaruit inkomsten voor hem kunnen voortvloeien, en de gevolgen van het al dan niet voldoen aan die verplichting, veel nauwkeuriger dan voorheen zijn omschreven.

In de artikelen 36 tot en met 38 is, tenslotte, een aantal bepalingen bijeengebracht die het voor degene die een wachtgeld geniet of daarop aanspraak meent te hebben mogelijk maken een beroep op de administratieve rechter te doen. Ten einde de onmiskenbare voordelen die de administratiefrechtelijke procedure voor de klager heeft voor alle wachtgelders bereikbaar te maken, en de eenheid van rechtspraak in alle overeenkomende gevallen zoveel mogelijk te bevorderen, heeft de Regering het dienstig geoordeeld het beroep op de ambtenarenrechter in het geval van een geschil over wachtgelden ook voor de niet-(gewezen-)ambtenaar open te stellen.

Bij de opstelling van het onderhavige ontwerp heeft de Regering voor zoveel mogelijk en wenselijk gebruik gemaakt van de bepalingen van het West-Indisch Wachtgeldbesluit 1925, de Arubaanse concept-Wachtgeldregeling vrijwillige uitdiensttreding overheidspersoneel 1986 en het in het kader van het werkplan "Projekt sanering openbare diensten" (Curaçao, 1980) vervaardigde concept - welke beide concepten als bijlage zijn toegevoegd aan het haar onlangs aangeboden rapport van de Commissie, ingesteld bij beschikking van de Minister van Algemene Zaken van 27 september 1985, no. 7946/JAZ (de zogenaamde Commissie-Baank) -, een op last van het Bestuurscollege van het eilandgebied Bonaire ontworpen wachtgeldregeling en het Rijks-wachtgeldbesluit 1959 (Stb. 319).

Artikelsgewijze toelichting

ad artikel 2

Het wachtgeld wordt uitbetaald ten laste van de financiën van het land of van een eilandgebied. Het laatste is het geval indien het een eilandsambtenaar, eilandswerknemer of de eilandssecretaris, benevens het personeel van het bijzondere basis- en voortgezet onderwijs betreft; het eerste geldt niet alleen voor de landsoverheidsdienaren in enge zin, maar eveneens voor de griffier van de Staten en het personeel van de Universiteit van de Nederlandse Antillen. Om die reden luidt de definitie van "bevoegd gezag" in deze wachtgeldregeling anders dan in artikel 4, eerste lid van de LMA.

Over de definitie van "overheidsdienaren" is reeds uitvoerig in de Algemene beschouwingen gesproken. Op deze plaats wil de Regering alleen nog opmerken, dat het voornemen bestaat om in de arbeidscontracten voor onbepaalde tijd, die na de inwerkingtreding van de in dit ontwerp voorgestelde wachtgeldregeling ten name en ten laste van de rechtspersoon De Nederlandse Antillen zullen worden afgesloten, een clause op te nemen

waaruit de toepasselijkheid van die regeling op de betrokken contractanten blijkt.

De beide overige definities van dit artikel behoeven geen nadere toelichting.

ad artikel 3

Wachtgeld van overheidswege wordt niet toegekend aan een werknemer die uit de dienst van een zogenaamde overheids-n.v. ontslagen wordt. Daarentegen wordt de tijd, in zulke dienst doorgebracht door personen die vervolgens overheidsdienaar in de zin van deze wachtgeldregeling geworden zijn, wel medege-teld voor de berekening van de totale diensttijd.

Voor de berekening van die diensttijd worden voorts korte onderbrekingen van ten hoogste zes maanden niet als een echte breuk beschouwd, zodat dus de daaraan voorafgegane diensttijd mag worden medege-teld. Er kunnen zich immers allerlei omstan-digheden hebben voorgedaan die het de betrokkene verhinderd hebben om, na het verlaten van de ene betrekking, onmiddellijk een volgende te vinden of te aanvaarden. De Regering acht het niet juist een dergelijk oponthoud af te straffen met een ver-lies van alle eerder opgebouwde aanspraak op wachtgeld. De on-derbrekingsperiode zelf wordt overigens niet medege-teld. Daar-entegen tellen een eerdere wachtgeld-periode en de periode van vrijstelling van dienst wegens ziekte of die van een studie-opdracht wél mede. Dat een periode gedurende welke de over-heidsdienaar zonder behoud van inkomen of met gedeeltelijke inhouding van het inkomen geschorst is geweest niet voor de berekening van de diensttijd in aanmerking wordt genomen, is de - naar het oordeel van de Regering juiste - consequentie van de formulering van het bepaalde onder c in de definitie van "diensttijd".

De definitie van "inkomen" wijkt af van die in de Regeling Vakantie en Vrijstelling van Dienst Ambtenaren (P.B. 1969, no. 44: art. 4) en in de Regeling Vakantie en Vrijstelling van Dienst Werknemers (P.B. 1971, no. 85: art. 3), in zoverre ver-goedingen wegens representatiekosten, overwerk, dienst op zon-

en feestdagen en onregelmatige dienst buiten beschouwing blijven. Hetzelfde geldt normaliter voor de standplaatstoelage; er laten zich echter gevallen denken waarbij het buiten beschouwing laten daarvan voor een persoon wiens bestaan geheel in het eiland van de betreffende standplaats is ingebed, onevenredig nadeel zou toebrengen. In dat geval behoort deze toelage mede in de berekening van het wachtgeld te worden betrokken.

Het "laatstelijk genoten inkomen", dat als norm voor de berekening van het wachtgeld dient, omvat mede de vakantieuitkering. Een bijzondere regeling is in artikel 39 getroffen voor het geval de vakantie-uitkering tijdelijk niet wordt uitbetaald zonder dat de aanspraak erop in het algemeen vervalt; een situatie die zich, gelijk bekend, momenteel voordoet. Het laatstelijk genoten inkomen wordt berekend over één jaar en dan tot het bedrag voor één maand herleid.

De definitie van "pensioen" spreekt naar de mening van de Regering voor zich. Uitkeringen van particuliere fondsen, lijfrenten en uitkeringen op grond van een levensverzekeringsovereenkomst vallen er buiten, en zo ook de A.O.V.- en A.W.W.-uitkeringen.

ad artikel 4

Over de bijzondere positie van de procureur-generaal is reeds in de Algemene beschouwingen een uiteenzetting opgenomen. In het onderhavige artikel wordt evenwel aan de voor deze functionaris ontworpen bijzondere regeling in zoverre een uitbreiding gegeven, dat zij ook op de bekleders van twee andere functies wordt toegepast. Naar het oordeel van de Regering geldt namelijk ook voor de griffier van de Staten en voor de secretaris van een eilandgebied dat het weliswaar niet goed denkbaar is dat zij ooit door een reorganisatie van de dienst het veld zouden moeten ruimen, maar wel dat de ontslaggrond "ongeschiktheid voor de dienst anders dan wegens ziekte of gebreken" te hunnen aanzien gekozen wordt als een uitweg bij een ernstig beleidsconflict.

Om die reden is ten aanzien van de griffier van de Staten

en de eilandssecretaris, evenals ten aanzien van de procureur-generaal, maar in afwijking van alle andere overheidsdienaren, de bedoelde omstandigheid, in de formulering van artikel 98, eerste lid van de LMA, aangemerkt als grond voor een ontslag waarop toekenning van een wachtgeld volgen kan.

De reden waarom de beide eerstgenoemde functionarissen niet zoals de procureur-generaal afzonderlijk in het definitie-artikel genoemd zijn is gelegen in het feit dat zij als ambtenaren in de zin van de LMA te beschouwen zijn.

Het wachtgeld wordt toegekend door hetzij de Gouverneur (de Regering), hetzij het Bestuurscollege, al naar gelang het dienstverband van de betrokken overheidsdienaar; verwezen moge worden naar de toelichting bij artikel 2.

ad artikelen 5 en 6

Zowel de vaststelling van de duur der wachtgeld-periode als die van de hoogte van het wachtgeld houden uiteraard steeds een element van willekeur in zich. De Regering meent evenwel én met de tijdsregeling - uit het West-Indisch Wachtgeldbesluit 1925 behouden -, én met de aflopende percentages van 100, 90, 80 en 70 een redelijk voorstel te hebben geformuleerd.

De regeling van de aanspraken op o.m. wachtgeld wordt bij artikel 15, tweede lid van de Staatsregeling uitdrukkelijk aan de landswetgever opgedragen. Dit neemt uit de aard der zaak niet weg dat de eilandgebieden, op wier begrotingen een groot deel van de lasten van de regeling zal terechtkomen, ten nauwste bij de aangelegenheid betrokken zijn. Er is door de Regering dan ook vooraf overleg met de verschillende Bestuurscolleges gevoerd. Reeds nu kondigt de Regering aan dat, mocht in de toekomst blijken dat de ontworpen regeling van percentages en/of tijdsduur een te groot deel van de publieke middelen opeist, zij zich na overleg met de eilandsbesturen opnieuw tot Uwe Staten zal wenden om tot een bescheidener opzet te geraken. Vooralsnog zijn de overheden evenwel van mening, dat hetgeen is voorgesteld hanteerbaar zal zijn.

Het feit dat in artikel 6, eerste lid een uitbetaling van wachtgeld per maand wordt voorgeschreven sluit niet uit dat een overheid voor ontslagen werknemers die per quincena loon plachten te ontvangen een bijzondere regeling treft, ten einde te verhinderen dat zij door een te plotselinge overgang van het ene op het andere betalingssysteem in financiële moeilijkheden zouden geraken.

Voor gevallen waarin de toepassing van de normale, in de artikelen 5 en 6 neergelegde regeling niet tot een billijk resultaat zou leiden, voorziet artikel 10 in een oplossing. Weliswaar staat de Regering daarbij thans niet iets in het bijzonder voor ogen, doch zij meent dat het nochtans raadzaam is met het uitzonderlijke zoveel mogelijk rekening te houden.

ad artikel 7

De bepaling van dit artikel, waarvan overigens niet verwacht behoeft te worden dat het vaak toepassing zal vinden, komt overeen met die van artikel 3 van het West-Indisch Wachtgeldbesluit 1925.

ad artikel 8

In dit artikel wordt de aanvraag-procedure geregeld. Indien de belanghebbende deze regels niet of te laat opvolgt, wordt hij getroffen door de gevolgen, vastgelegd in artikel 18 of - in het uiterste geval - artikel 32.

De aandacht wordt nog in het bijzonder gevestigd op de bepaling van het derde lid. Enerzijds heeft de eervol ontslagen overheidsdienaar aanspraak op wachtgeld en moet hij die aanspraak uiteraard geldend kunnen maken. Anderzijds mag niettemin de overheid voor zich de bevoegdheid opeisen - en is zij trouwens door haar publieke zorgplicht ook gehouden - om een nauwkeurig onderzoek in te stellen of inderdaad de omstandigheden aanwezig zijn die voor de gewezen overheidsdienaar de aanspraak op wachtgeld doen ontstaan c.q. doen voortduren. De laatstgenoemde is daarom verplicht alle gegevens die de overheid voor haar onderzoek nodig heeft te verschaffen - zoals

behalve in het onderhavige artikellid ook in de artikelen 11, 12 en 33, derde lid bepaald is - of toe te laten dat deze verschafft worden - artikel 13 -.

Op nalatigheid of onachtzaamheid met betrekking tot deze informatieverplichting zijn de sancties gesteld, welke in de artikelen 16, 17 (juncto artikel 27, letter b) en 18 neergelegd zijn.

ad artikel 9

Over de strekking van dit artikel is reeds in de toelichting bij de artikelen 5 en 6 gesproken. Daaraan kan nog worden toegevoegd dat het artikel weliswaar geplaatst is in § 2 betreffende de vaststelling van bedrag en periode van het wachtgeld - omdat, naar de Regering aanneemt, de bepaling ervan juist in dit verband toepassing zou kunnen vinden -, maar dat het met opzet algemeen gesteld is en derhalve evenzeer op andere met de uitvoering van de wachtgeldregeling samenhangende kwesties betrekking heeft.

ad artikel 10

Het wachtgeld wordt aan een gewezen overheidsdienaar toegerekend, omdat de overheid zich jegens degenen die zij wegens een dienstbelang heeft moeten ontslaan, sociaal verplicht voelt om hulp te bieden in een inkomstenloze periode. Het wachtgeld is daarentegen bepaaldelijk niet bedoeld als een soort geprolongeerde vakantie-uitkering. Integendeel: aan de betrokkene wordt de wettelijke verplichting opgelegd om alles in het werk te stellen wat redelijkerwijs van hem kan worden verwacht, ten einde zich een nieuwe werkring en andere inkomsten te verwerven.

De wachtgeldregeling bevat in dit verband verscheidene prikkels, en ook verscheidene sancties; over de laatste zal bij de betreffende artikelen nog een toelichting volgen.

Het onderhavige artikel regelt de verplichtingen van degene die een wachtgeld aanvraagt of reeds geniet. Deze zijn (steeds onder het voorbehoud dat de naleving van de voorschrif-

ten redelijkerwijs van de betrokkene kan worden geëist):

- 1°. aanvaarding van een betrekking die hem wordt aangeboden in de periode tussen de aanzegging van ontslag en de toekenning van een wachtgeld;
- 2°. aanvaarding van een betrekking die hem wordt aangeboden op enig moment gedurende de periode waarin hij wachtgeld geniet;
- 3°. een actieve attitude in het zelf zoeken van nieuwe, inkomsten genererende werkzaamheden.

Behalve het reeds vermelde "redelijkheidsvoorbehoud" is er nog een tweede te maken. Het lijkt de Regering te ver gaan, van iemand die nog slechts één jaar of minder verwijderd is van het ogenblik waarop hij pensioengerechtigd zal worden te eisen dat hij alsnog een nieuwe werkring voor zich opbouwt. Het voorstel is daarom voor personen die in deze omstandigheid verkeren de voor het overige algemene verplichting te laten vervallen.

ad artikelen 11, 12 en 13

De ratio van de in deze artikelen opgenomen bepalingen betreffende het verstrekken van gegevens (d.w.z. inlichtingen en/of stukken) is reeds in het verband van artikel 8, derde lid uiteengezet. Voor het overige behoeven deze artikelen naar het oordeel van de Regering geen nadere toelichting.

ad artikel 14

Uit de aard der zaak wordt het gemak van een overzichtelijke en eenvoudige administratie het meest gediend, indien alle wachtgelders zouden blijven wonen waar zij ten tijde van hun aanvraag woonden. Anderzijds dient aan de mobiliteit van de mensen, hun goed recht om zich te vestigen waar zij willen, door de overheid zo weinig mogelijk in de weg te worden gelegd. De Regering meent in het voorgestelde artikel een aanvaardbare middenweg te bewandelen. Binnen het Koninkrijk is de wachtgelder vrij zich te vestigen naar zijn believen. Voor een vestiging daarbuiten heeft hij toestemming: uiteraard niet

voor de vestiging op zich, maar voor de vestiging met behoud van wachtgeld. Deze beperking wordt niet alleen gesteld in verband met de uitbetaling van het wachtgeld en de mogelijkheid om de ter controle vereiste inlichtingen te verkrijgen, maar ook in verband met de in artikel 34 opgenomen regeling van de tegemoetkoming in ziekte- en verplegingskosten.

Ingeval er onder een relatief grote groep wachtgelders een sterke neiging blijkt te bestaan om zich in een bepaald land of in enige bepaalde landen te vestigen, kan het bevoegd gezag die ook ongevraagd als toegestane vestigingslanden aanwijzen. Een verzoek als in de eerste volzin van het tweede lid bedoeld is in dat geval niet meer nodig; wel echter blijft de algemene verplichting om van verhuizingen kennis te geven (neergelegd in de tweede volzin van het eerste lid) voor wachtgelders die naar zulke landen vertrekken gelden.

De bepaling van het derde lid spreekt naar de mening van de Regering voor zichzelf.

ad artikelen 15, 16 en 17

In deze artikelen worden de gevallen behandeld waarin het wachtgeld geweigerd wordt: de zwaarste sanctie. Zij wordt toegepast in vier gevallen:

- 1°. bij weigering van een aangeboden betrekking vóórdat toekenning van een wachtgeld heeft plaats gevonden;
- 2°. bij weigering of nalatigheid in het verstrekken van de in verband met een aanvraag vereiste inlichtingen en stukken;
- 3°. bij eerder voorgevallen, maar eerst achteraf gebleken gedrag, dat voor een ambtenaar tot niet-eervol ontslag leidt;
- 4°. bij opzettelijke verstrekking van onjuiste gegevens (inlichtingen en/of stukken).

De uitzondering op het sub 1° bedoelde geval zal in de toelichting bij de artikelen 20 tot en met 22 aan de orde komen.

ad artikelen 18 en 19

Niet-uitbetaling van het (maandelijkse bedrag van het)

wachtgeld, terwijl nochtans de wachtgeld-periode normaal blijft doorlopen - er is derhalve geen sprake van opschorting - wordt als sanctie toegepast:

- 1°. bij het niet-tijdig indienen van een aanvraag of verschaffen van gegevens;
- 2°. bij het niet voldoen aan de verplichting om inlichtingen te verschaffen over verkregen inkomsten;
- 3°. bij het niet nakomen van de verplichtingen, in verband met de woon- of verblijfplaats in artikel 14 aan de wachtgelder opgelegd.

Het woord "blijkbaar" in het bepaalde onder de letter b van artikel 19 geeft aan dat de daar bedoelde nalatigheid niet automatisch of in alle omstandigheden tot niet-uitbetaling van wachtgeld leidt, doch alleen indien de met de uitbetaling en administratie van wachtgelden belaste dienst of afdeling daardoor kennelijk in de uitoefening van haar taak gehinderd is, dan wel andere nadelige gevolgen voor de overheid zijn opgetreden.

ad artikelen 20, 21 en 22

In deze artikelen worden de gevallen van korting op het wachtgeld geregeld. Deze kunnen als volgt onderscheiden worden.

A. Korting op het wachtgeld als zodanig. Op het wachtgeld wordt in mindering gebracht:

- 1°. het totale bedrag van de inkomsten die de betrokkene heeft versmaad door een hem in de periode tussen de aanzegging van het ontslag en de toekenning van het wachtgeld aangeboden betrekking te weigeren op grond van het feit dat het daaraan verbonden inkomen lager zou zijn dan zijn laatstelijk genoten inkomen, terwijl die betrekking wél voor hem passend kon worden geacht (het geval van artikel 15, tweede volzin, juncto artikel 11, eerste lid);
- 2°. het totale bedrag van de inkomsten, van welke aard ook, die hij door weigering van een hem gedurende de wacht-

geld-periode aangeboden betrekking of bij gebrek aan een actieve attitude heeft gemist.

In beide gevallen geldt als uitzondering, dat iemand die nog slechts één jaar of minder van de voor hem geldende pensioengerechtigde leeftijd verwijderd is, niet langer verplicht is inkomsten uit andere bron te verwerven.

Herhaalde weigering van een aangeboden betrekking (het geval sub 2°, al dan niet in combinatie met het geval sub 1°) kan, na aanvankelijk tot kortingen te hebben geleid, tenslotte resulteren in algehele intrekking van het wachtgeld; dit is in artikel 26 bepaald.

- B. Korting op de som van wachtgeld en andere inkomsten, voor zover die som het laatstelijk genoten inkomen overtreft. Uiteraard kan daarbij nooit meer gekort worden dan hetgeen het wachtgeld bedraagt.

De onder B bedoelde, voor de wachtgelder gunstigere vorm van korting wordt toegepast, indien hij een hem aangeboden betrekking wél heeft aanvaard of zich op andere wijze van inkomsten heeft voorzien; een beloning derhalve voor de actieve attitude.

Artikel 20, derde lid en artikel 22 bevatten enige bijzondere bepalingen. Het is denkbaar dat een overheidsdienaar al tijdens zijn diensttijd andere inkomsten had. Die blijven voor wat betreft de korting buiten beschouwing, áls de betrokkene althans kan aantonen dat ze geen enkel verband houden met zijn vooruitzicht van ontslag of met een hem verleend ontslag. Het derde lid van artikel 20 legt te dien aanzien de bewijslast op de wachtgelder.

Artikel 22 geeft de overheid de bevoegdheid op andere gegevens omtrent inkomsten af te gaan dan die welke de betrokkene zelf heeft verschaft, indien zij reden heeft om geen of geen volledig vertrouwen te stellen in de laatstbedoelde gegevens.

ad artikelen 23 en 24

Deze artikelen behelzen enige bijzondere regels in verband

met de kortingen op wachtgeld, namelijk in geval van ziekte- of ongevallenuitkering (artikel 23) en kindertoelage (artikel 24). Voor wat de kindertoelage betreft is een bijzondere verplichting tot het geven van inlichtingen in artikel 33, derde lid opgenomen.

ad artikel 25

De compensatietoelagen, door de werkgever uitbetaald krachtens de Landsverordening A.O.V. en de Landsverordening A.W.W., maken deel uit van het laatstelijk genoten inkomen waarvan het wachtgeld afgeleid wordt. Bedraagt het wachtgeld voor zekere belanghebbende op zeker tijdstip 70% van dat laatstelijk genoten inkomen, dan vormt dus 70% van de compensatietoelage een component van dat wachtgeld. Ontvangt de betrokkene nu op grond van een nieuw dienstverband wederom een - volledige - compensatietoelage als deel van zijn nieuwe inkomen, dan wordt slechts datzelfde percentage van die compensatietoelage (in het gegeven voorbeeld dus 70%) in de korting begrepen.

ad artikelen 26 en 27

Intrekking van het wachtgeld is een vrijwel even zware sanctie als weigering, en de gevallen waarin de twee sancties kunnen worden toegepast lopen ten dele dan ook parallel. Dit geldt althans voor de gevallen, genoemd in artikel 27; verwezen moge worden naar de toelichting bij de artikelen 15 - 17, sub 3° en 4°. Opgemerkt wordt nog, dat het niet de bedoeling is dat een misdraging die nog uit de diensttijd dateert de wachtgelder voortdurend blijft achtervolgen, reden waarom onder de letter a de termijn van één jaar is gesteld.

Herhaalde weigering om een aangeboden betrekking te aanvaarden, derhalve kennelijk hardnekkige onwil om zich in een positie te plaatsen waarin het wachtgeld niet of niet geheel meer nodig is, dient naar het oordeel van de Regering voor het bevoegd gezag eveneens een aanleiding te kunnen vormen om het wachtgeld in te trekken.

ad artikelen 28, 29 en 30

Het verschil tussen opschorting en niet-uitbetaling van een wachtgeld is, dat in het eerste geval de wachtgeld-periode niet aanvangt of niet doorloopt, in het tweede geval daarentegen wél. De tweede maatregel houdt bovendien een sanctie in, de eerste wordt ten voordele van de betrokkene genomen.

Het geval bedoeld in artikel 28 (en in artikel 45A van de LMA) betreft de ambtenaar voor wie het dienstverband tijdens een periode van arbeidsongeschiktheid wegens ziekte is geëindigd en die in verband daarmee een ziekte-uitkering geniet.

Artikel 29 is geïnspireerd op artikel 5, derde lid van het West-Indisch Wachtgeldbesluit 1925. Het betreft het geval dat de wachtgelder een betrekking in overheidsdienst (in ruime zin) vindt waarvan bij voorbaat vaststaat dat die niet langer dan een jaar door hem zal kunnen worden bekleed. De voorgestelde bepaling beoogt het belang van de overheid (indiensttreding) met het nadeel voor de betrokkene (uitzicht op een spoedig volgende nieuwe beëindiging van dienstverband, en dan een dat hem normaliter geen aanspraak op wachtgeld verschaft) te verzoenen.

De bepaling van artikel 30, die overigens geen toelichting behoeft, ziet op een situatie die zich in de huidige omstandigheden ten onzent niet voordoet

ad artikel 31

Het wachtgeld eindigt vooreerst natuurlijk zodra de op grond van artikel 5 berekende wachtgeld-periode voorbij is. In het onderhavige artikel evenwel worden de gevallen genoemd waarin de aanspraak op wachtgeld eerder eindigt dan met de afloop van die periode: gerechtigdheid tot een pensioen van zekere hoogte, het bereiken van de 55-jarige leeftijd, en overlijden.

Zolang het pensioen (vóór het bereiken van de 55-jarige leeftijd) lager is dan het wachtgeld, behoudt men het wachtgeld en ontvangt ingevolge de wettelijke pensioenbepalingen daarom geen pensioen. Zodra het pensioenbedrag ten minste even hoog is als het wachtgeld, eindigt dit wachtgeld en ontvangt men dus pensioen. Pensioen en wachtgeld vallen nimmer samen. Het is voorts niet mogelijk pensioen waartoe men gerechtigd is niet te claimen ten einde een wachtgeld te behouden.

De leeftijdsgrens van 55 jaar komt overeen met die in artikel 4 van de Landsverordening leeftijdsgrens ambtenaren

(P.B. 1959, no. 126) en in artikel 48 van de Werkliedenverordening 1944 (P.B. 1978, no. 376), zoals deze zullen luiden indien de dezer dagen aan Uw college toegezonden voorstellen tot wijziging ervan tot wet verheven zullen worden.

Voor de eenmalige uitkering aan de nabestaanden van een overleden wachtgelder wordt verwezen naar artikel 35.

ad artikel 32

Het artikel beoogt tardieve aanvragen onmogelijk te maken. Er wordt op gewezen dat in zeer veel gevallen - namelijk steeds wanneer de diensttijd zes of minder jaren heeft bedragen - de indiening van een aanvraag na twee jaar ingevolge artikel 18 de facto toch niet meer tot uitbetaling van enig wachtgeld zou hebben geleid.

ad artikelen 33 en 34

Deze artikelen regelen de kindertoelage en de tegemoetkoming in de uitgaven ter zake van geneeskundige behandeling en/of verpleging.

Voor wat betreft de kindertoelage kunnen zich twee situaties voordoen: de wachtgelder had bij het ingaan van het hem verleende ontslag reeds aanspraak op een kindertoelage, of deze aanspraak ontstaat voor hem pas nadien. In beide gevallen wordt voor de vaststelling van de toelage uitgegaan van het inkomensniveau ten tijde van het einde van zijn dienstbetrekking.

De kindertoelage maakt geen deel uit van het wachtgeld.

Op de wachtgelder blijft de Landsverordening van de 18de maart 1946 houdende voorziening inzake de verlening van een tegemoetkoming in de kosten van geneeskundige behandeling en/of verpleging van werknemers in overheidsdienst en hun gezinsleden (P.B. 1971, no. 135) van toepassing. De wachtgelder die ingevolge artikel 44 LMA of ingevolge artikel 42 van de Regeling Vakantie en Vrijstelling van Dienst Werknemers (P.B.1971, no. 85) persoonlijk recht had op vrije geneeskundige behandeling en/of verpleging op het ogenblik van het eervol ontslag, behoudt zulk een persoonlijk recht gedurende de wachtgeld-

periode.

ad artikel 35

Voor dit artikel heeft artikel 40 van de LMA tot voorbeeld gestrekt. Het spreekt naar de mening van de Regering voor zich.

ad artikelen 36, 37 en 38

In artikel 36 wordt het motiveringsvereiste gesteld, wellicht ten overvloede, aangezien het als een algemeen beginsel van behoorlijk bestuur dient te worden aangemerkt. Voorts wordt met het artikel beoogd de beslissingen met betrekking tot wachtgelden in alle gevallen vatbaar te maken voor beroep op de administratieve rechter; in dit verband wordt verwezen naar artikel 3, eerste lid van de Regeling Ambtenarenrecht-spraak (P.B. 1951, no. 134).

Het geval kan zich voordoen, dat een gewezen overheidsdienaar weliswaar reden meent te hebben een beslissing omtrent een hem toegekend wachtgeld te betwisten, maar zich financieel of om andere redenen genoodzaakt voelt het hem toegekende niettemin voorlopig te aanvaarden. Artikel 37 bepaalt, wederom wellicht ten overvloede, dat hij door te aanvaarden zijn recht op betwisting niet verwerkt.

Over de inhoud van artikel 38, met name over het voorstel om de ambtenarenrechter als de bevoegde rechter inzake alle geschillen omtrent wachtgelden aan te wijzen, wie ook de klagger zij, is reeds in de Algemene beschouwingen gesproken.

ad artikel 39

Dit artikel geeft een bijzondere regeling die aansluit bij de maatregelen die in het recente verleden wegens de economische crisis waarin ons land verkeert en de slechte staat van 's lands financiën getroffen zijn. Het spreekt wel vanzelf, dat als aan een overheidsdienaar in actieve dienst de vakantieuitkering gedurende een zekere periode onthouden wordt, de wachtgelder in zoverre en voor dezelfde periode ook in zijn van overheidswege uitbetaald wachtgeld achteruit behoort te

gaan, en wel naar rato van de procentuele verhouding die zijn wachtgeld uitmaakt ten opzichte van het laatstelijk genoten inkomen. Wordt de inhouding voor personen in actieve dienst opgeheven, dan dient dit ook in het wachtgeld door te werken.

ad artikel 42

Artikel 94, tweede lid van de LMA schrijft dwingend de volgorde voor waarin ambtenaren wegens verandering in de inrichting van een of meer diensten en/of bedrijven of wegens verminderde behoefte aan arbeidskrachten voor ontslag in aanmerking dienen te komen.

De Regering meent evenwel, onder de erkenning van de juistheid en billijkheid om in het algemeen de voorgeschreven volgorde in acht te nemen, dat het voorschrift te rigide is gesteld en dat er zich omstandigheden kunnen voordoen waarin het wenselijk en tevens redelijk is ervan af te wijken. Deze overweging heeft haar geleid tot het onderhavige voorstel, inhoudende om aan dat voorschrift de woorden "zoveel mogelijk" toe te voegen.

ad artikel 43

De Pensioenverordening Burgerlijke Landsdienaren 1938 (P.B. 1976, no. 45) bevat een aantal bepalingen die uitsluitend of mede op wachtgelders betrekking hebben. Deze bepalingen ontbreken echter in hoofdstuk II ("Pensioenen") van de Werkliedenverordening 1944, zulks om de voor de hand liggende reden dat laatstgenoemde verordening tot heden niet de ontslaggronden van artikel 94 LMA en bijgevolg evenmin de opwachtgeldstelling kent. Over deze laatste lacune is reeds in de Algemene beschouwingen gesproken.

In het onderhavige artikel wordt de Werkliedenverordening 1944 op deze ontbrekende punten aangevuld.

Daarbij is de aanvulling van de ontslaggronden, bedoeld in artikel 94 LMA, en het in artikel 99 LMA neergelegde voorschrift om aan op die gronden ontslagen personen een wachtgeld toe te kennen in onderdeel VII opgenomen. Uw college zal kunnen con-

stateren, dat daarbij zoveel mogelijk aansluiting is gezocht bij de bepalingen van de LMA.

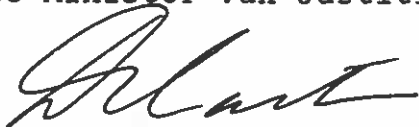
In de onderdelen I tot en met VI zijn bepalingen uit de Pensioenverordening Burgerlijke Landsdienaren 1938 in de Werkliedenverordening 1944 aangebracht, na voor zover nodig te zijn aangepast. De Regering meent te kunnen volstaan met een opsomming van de herkomst der onderdelen:

- I. vergelijkbaar met artikel 8, eerste lid, letter c van de PBL 1938;
- II. vergelijkbaar met artikel 12, eerste lid sub 8 PBL 1938;
- III. vergelijkbaar met artikel 30, vierde lid PBL 1938;
- IV. vergelijkbaar met artikel 38, eerste lid PBL 1938;
- V. vergelijkbaar met artikel 44, vierde lid PBL 1938; en
- VI. vergelijkbaar met artikel 46, tweede lid, letter b PBL 1938.

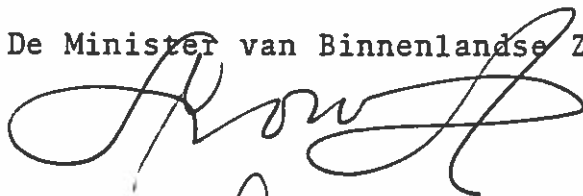
De Minister-President,
Minister van Algemene Zaken,

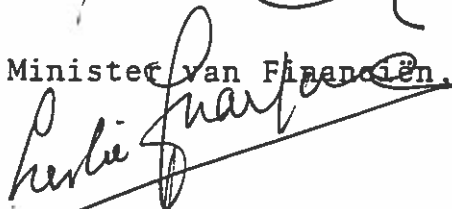
De Minister van Justitie, *a. i.*

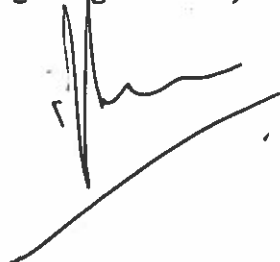
De Minister van Binnenlandse Zaken,

De Minister van Financiën.

De Minister van Handel, Industrie
en Werkgelegenheid,

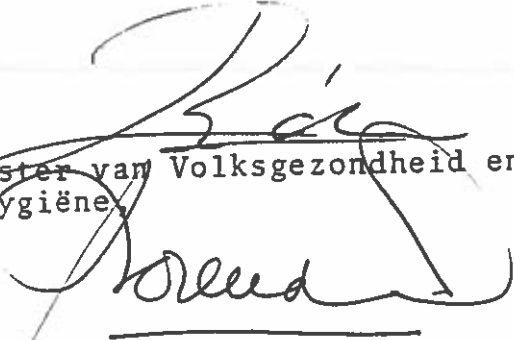

De Minister van Arbeid en Sociale
Zaken,

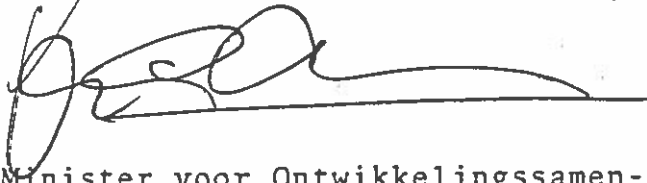

De Minister van Onderwijs en Cultuur, ,

De Minister van Volksgezondheid en
Milieuhygiëne,

De Minister van Verkeer en Vervoer, a.).

De Minister voor Ontwikkelingssamen-
werking,

